

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek senátu JUDr. Evy Hudobovej a Mgr. Ľubomíry Kúdelovej v právnej veci žalobcu **J., D., Í.**, zastúpeného advokátom JUDr. I.M., L., X., proti žalovanému **Fond národného majtku Slovenskej republiky**, Drieňová 27, 821 01 Bratislava, IČO: 17 333 768, zastúpeného advokátom JUDr. Š.D., Advokátska kancelária, D., M., B., o **zaplatenie 3 317 Eur (99 928,- Sk) istiny**, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cb 122/03-454 zo dňa 28. augusta 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cb 122/03-454 zo dňa 28. augusta 2008 **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný **j e p o v i n n ý** nahradiť trovy odvolacieho konania na účet právneho zástupcu žalobcu vo výške 196 Eur.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 99 928,- Sk istiny a 37 514,- Sk na náhradu trov konania do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca si uplatnil proti žalovanému právo na zaplatenie úrokov z omeškania z titulu omeškania žalovaného s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov ním vydaných. Podľa jeho názoru

omeškanie žalovaného vzniklo oneskoreným vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov vydaných žalovaným podľa § 24 ods. 4 zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, ISIN: X. Súd vykonal dokazovanie oboznámením obsahu listín založených v spise, vypočul právnych zástupcov účastníkov konania a zistil, že v prejednávanej veci je nesporné, že majitelia dlhopisov FNM uvedení v návrhu na začatie konania ako vlastníci a veritelia pohľadávok voči žalovanému, svoje pohľadávky pozostávajúce z úrokov z omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu FNM – ISIN: X., vydaných v zmysle § 24 ods. 4 zák. č. 92/1991 Zb. previedli zmluvami o postúpení pohľadávky v zmysle § 524- § 530 Občianskeho zákonníka na žalobcu ako postupníka. Žalobca uplatnený nárok oprel o spomenuté zmluvy o postúpení pohľadávky v počte 51 kusov, o tvrdenie, že podľa § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. dlhopis bol splatný 31. 12. 2000, a preto treba jeho neskoršie splatenie posudzovať ako plnenie záväzku s omeškaním v zmysle §517 ods. 1 Obč. zák. K žalobe pripojil aj kópiu oznámenia o postúpení pohľadávky, spojenú s výzvou na dobrovoľné zaplatenie pohľadávky, pokus o zmier zo dňa 31. 12. 2003, v ktorom je u jednotlivých mien postupníkov uvedená aj výška pohľadávky a dátum, ku ktorému je uplatnená výška úroku počítaná. Z pripojených kópií zmlúv o postúpení pohľadávok, je zrejmé, že žalobca nadobudol pohľadávky od jednotlivých postupníkov za sumu 200,- Sk. Žalovaný prostredníctvom právneho zástupcu súdu oznámil, že ak súd uzná skutočnosť, že došlo k omeškaniu zo strany žalovaného, v takom prípade nenamieta výšku úrokov ani spôsob ich výpočtu.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 8/1995 sp. zn. PLUS 13/97 z 19. júna 1998, zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, čiastka 84, pod číslom 221/1998 uvádza: „Obsahom vlastníckeho práva k dlhopisom sú potom oprávnenia a povinnosti upravené v ďalších odsekoch § 24 zákona. Majiteľ dlhopisu (občan) má právo na výplatu menovitej hodnoty a výnosu tohto dlhopisu v zákonom stanovenej dobe splatnosti (§ 24 ods. 4, 6, 7 zákona).

Z vyššie uvedeného Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky teda nespochybniteľne vyplýva, že aj podľa právneho názoru i najvyššej právnej a ústavnej inštalácie slovenského právneho systému, mali byť dlhopisy FNM ich majiteľom zo strany žalovaného splatené v dobe ich splatnosti, t. j. do 31. 12. 2000 a nie v lehote do 21. 12. 2001 ako to tvrdí žalovaný. Dlhopis FNM sa v zmysle ust. § 24 ods. 6 zák. č. 92/1991 Zb. v znení zmien a doplnkov stal splatným dňom 31. 12. 2000.

Súd dospel k záveru, že žalovaný svoj záväzok na vyplatenie hodnoty a výnosov dotknutým osobám nesplnil riadne a včas v zákonnej lehote. Žalovaný sa dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov ich bývalým majiteľom, nakoľko dátumom rozhodným pre posúdenie, kedy mal žalovaný splatiť dlhopisy, bol 31. 12. 2000 a nie 31.12.2001. Žalovaný bol teda povinný splatiť dlhopisy a výnosy z nich v súlade s ustanovením § 24 ods. 6 zákona č. 92/199J Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu, na iné osoby, v znení neskorších predpisov v deň ich splatnosti stanovenom na 31. 12. 2000. Počnúc dňom 01. 01. 2001 sa žalovaný dostal do omeškania (v zmysle ustanovenia § 24 ods. 6 zákona č. 91/1991 Zb.), pretože pohľadávky veriteľov nadobudli novú kvalitu. Uvedeným dňom splatenie dlhopisu už bolo teda žalovateľné a to aj s úrokmi z omeškania.

Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu súd uznal nárok žalobcu za oprávnený a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 99 928,- Sk, z titulu úrokov z omeškania, za oneskorené vyplatenie dlhopisu a jeho výnosu splatného do 31. 12. 2000.

Výrok o náhrade trov konania zakladá na ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie. Namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p.). Uviedol, že v odôvodnení rozhodnutia použitie nálezu Ústavného súdu S. č. 8/1995 sp. zn. PL. ÚS. 13/97 z 19. júna 1998, nie je na mieste, lebo v uvedenom konaní sa ústavný súd nezaoberal otázkou splácania dlhopisov fondu a k problematike času stanoveného na splatenie dlhopisov fondu, sa nevyjadril. Ďalej namietal, že v rozhodnutí nebola zohľadnená námietka neposkytnutia nevyhnutnej súčinnosti veriteľmi na splnenie záväzku so splatením dlhopisov fondu. Osoby oprávnené na splatenie dlhopisov fondu ako veritelia sa dňa 31. decembra 2000, nedostavili do sídla žalovaného ako dlžníka s poukazom na ustanovenie § 567 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ani neposkytli údaje umožňujúce doručenie plnenia a neposkytli tak žalovanému súčinnosť potrebnú na splatenie dlhopisov fondu v zákonom mieste plnenia. Žalovaný vzhľadom na skutočnosť, že veľký počet veriteľov oprávnených na splatenie dlhopisov fondu, mal bydlisko vzdialené od sídla žalovaného, splácal predmetné dlhopisy z hľadiska miesta plnenia nad rámec svojich zákonných povinností tak, že prostredníctvom spoločnosti R., a. s. a ďalej pobočiek S., a. s. zisťoval aktuálne údaje o veriteľoch a plnenia veriteľom doručoval. Žalovaný sa preto nemohol 01. 01. 2001 dostať

do omeškania so splatením dlhopisov fondu. Dotknutí veritelia nemohli mať nárok na úroky z omeškania voči žalovanému a nemohli tieto nároky ani postúpiť na žalobcu, ktorý ich uplatnil v predmetom prvostupňovom konaní. Z hľadiska času plnenia sa žalovaný opieral o logický výklad vyššie spomenutých ustanovení § 24 ods. 6 a ods. 11 zákona č. 92/1991 Zb. v tom smere, že žalovaný bol povinný splatiť dlhopisy fondu najneskôr do konca roku 2001. Uvedený výklad príslušných zákonných ustanovení, nie je záverom žalovaného. Žalovaný sa riadil skutočnosťou, že so splácaním predmetných dlhopisov počas celého roku 2001, teda od „splatnosti“ dňa 31. 12. 2000 podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. až do konca roku 2001, teda do uplynutia „doby splatnosti“ podľa § 24 ods. II zákona č. 92/1991 Zb., počítali usmernenia a pokyny upravujúce zdanenie nakladania s uvedenými dlhopismi, ktoré vydalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky ešte pred 31. 12. 2000. Žalovaný na konkrétne uvedené usmernenia a pokyny v konaní pred prvostupňovým súdom poukázal. Na strane veriteľov sa vyššie uvedeným postupom pri splácaní z hľadiska miesta plnenia znížila časová a finančná náročnosť potrebná na prevzatie uvedeného plnenia. Žalovaný pritom uvedeným postupom vo vzťahu k miestu plnenia, a ani vo vzťahu k času plnenia, neodňal dotknutým veriteľom právo domáhať sa splatenia dlhopisov fondu v sídle žalovaného ako v zákonomom mieste plnenia už 31. 12. 2000. Uvedeným spôsobom neuplatnil voči žalovanému právo na splatenie dlhopisov fondu, či už pred 01. 01. 2001 alebo neskôr, žiaden z veriteľov, ktorí mali na žalobcu postúpiť nároky uplatnené v predmetnom konaní. Uvedení veritelia bez námietok akceptovali doručovanie príslušných výplát dlhopisov fondu vyššie spomenutým spôsobom prostredníctvom pobočiek S., a. s. Za uvedeného stavu považuje žalovaný uplatňovanie nárokov na úroky z omeškania postihujúcich žalovaného za to, že nesplatil predmetné dlhopisy v hotovosti v mieste svojho sídla už 31. 12. 2000 za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi bez ohľadu na fakt, či uvedené nároky neexistujú. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaný žiadal, aby súd na základe tohto odvolania v zmysle § 220 OSP rozhodol o zmene rozsudku tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietne a zaviazže žalobcu nahradiť žalovanému trovy konania.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť. Poukázal na to, že v konaní pred prvostupňovým súdom bolo výpoveďami oboch účastníkov konania a predloženými dokumentmi, preukázané, že všetci účastníci zmluvy o postúpení pohľadávky – úrokov z omeškania – na strane postupcu, boli ku dňu splatnosti dlhopisu FNM SR, t. j. k 31. 12. 2000, veriteľmi FNM, teda vlastníkami dlhopisu, s právom uzavrieť zmluvu o postúpení pohľadávky. Žalovaný prostredníctvom právneho zástupcu

oznánil prvostupňovému súdu, že ak súd uzná skutočnosť, že došlo k omeškaniu zo strany žalovaného, nenamieta výšku uplatnenej sumy, teda výšku jednotlivých úrokov z omeškania, ani spôsob ich výpočtu. Žalovaný ešte pred splatnosťou dlhopisov, t. j. pred 31. 12. 2000 zverejnil spôsob, akým budú dlhopisy FNM vyplácané, konkrétne prostredníctvom R., a. s., pričom na základe výzvy budú výplacným miestom pobočky S., a. s. Žalovaný nemal nikdy v úmysle, a ani nebol vôbec pripravený na vyplácanie dlhopisov v hotovosti vo svojom sídle k 31. 12. 2000, keďže ako vyplýva z listu FNM zo dňa 23. 07. 2008, FNM disponoval k 31. 12. 2000 s hotovosťou 5 168,- Sk, pričom na účtoch v bankách mal k dispozícii cca. 2, 3 miliardy Sk, čo bolo približne 10% z celkovej nominálnej hodnoty všetkých splatných dlhopisov, vrátane ich garantovaného výnosu. Má za to, že námietka žalovaného o prípadnej potrebe súčinnosti veriteľov k plneniu záväzkov žalovaného, bola posúdená zo strany prvostupňového súdu, veľmi správne. V rozpore s dobrými mravmi je práve konanie žalovaného, ktorý na jednej strane verejne, z pozície „štátnej moci“ prezentuje, ako, kde a kedy si splní, resp. je ochotný a schopný si splniť svoje záväzky voči veriteľom – občanom Slovenskej republiky – a na strane druhej mu takáto verejná prezentácia a prísľub, nie je prekážkou k tomu, aby veriteľov účelovo označil za vinníkov svojho omeškania, resp. za osoby, ktoré sú v omeškani vo vzťahu k nemu. Čo sa týka poukazu žalovaného na Nález Ústavného súdu SR č. 11/95, sp. zn. PL.ÚS. 33/95, daným nálezom bola riešená úplne iná právna otázka, než akou je splatnosť dlhopisov FNM. Nie je pravdou, že by sa Ústavný súd SR v danom náleze exaktne vyjadril – ako tvrdí žalovaný – k otázke splatnosti dlhopisov. Ústavný súd SR pri riešení úplne iného právneho problému, iba citoval v odôvodnení predmetného nálezu znenie § 24 ods. 12, zák. č. 190/1995 Z. z., a to bez akýchkoľvek právnych záverov v otázke splatnosti dlhopisov FNM SR.

Najvyšší súd SR ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal odvolanie žalovaného v súlade s § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. v znení platnom od 15. októbra 2008, bez nariadenia pojednávania, pretože neboli splnené predpoklady vo veci pojednávať podľa § 214 ods. 1 O. s. p. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či žalovaný sa dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov FNM voči svojim veriteľom, vlastníkom dlhopisov.

Medzi účastníkmi konania nie je sporné, že žalovaný zaplatil oprávneným osobám dlhopis, vrátane ich výnosov do 31. decembra 2001. Sporným zostala skutočnosť, či žalovaný ich mal splatiť do 31. decembra 2000, ako tvrdí žalobca, alebo do 31. decembra 2001, ako tvrdí žalovaný. Obaja poukázali na splatnosť dlhopisu stanovenú zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, v znení neskorších predpisov.

Podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. splatnosť menovitej hodnoty dlhopisov fondu a ich výnosov je 31. decembra 2000.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. ÚS 235/08-21 (KP 8/09-5) zo 17. decembra 2008, vyslovil svoje stanovisko k predmetnej veci. Stotožnil sa s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v rozsudku sp. zn. 1 Obdo V 103/2005, podľa ktorého: «Dovolací súd dospel k záveru, že základnú otázku splatnosti dlhopisov s dôsledkom aj vzniku povinnosti týmto dňom dlhopisy vyplatiť, rieši citované ustanovenie § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. v jeho platnom znení. Ak otázka splatnosti (zročnosti) s týmto obvyklým legislatívnym obsahom, ako to v dovolaní správne naznačuje a prezentuje žalobca, je vyriešená v tomto ustanovení, potom je logické, že zákon túto otázku nemôže riešiť a ani nerieši iným spôsobom v ďalšom ustanovení, a to v § 24 ods. 11 cit. zákona. Teda, ak je v tomto ustanovení (§ 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb., pozn.) uvedené, že dlhopis je splatný 31. decembra 2000, potom skutočne zákonodarca takto určil deň, ku ktorému musia byť dlhopisy, aj vyplatené, čo potvrdzuje aj znenie § 24 ods. 10 cit. zákona, podľa ktorého žalovaný mohol dlhopisy splatiť aj pred uvedenou dobou splatnosti, t. j. pred 31. decembrom 2000. Teda, ak k tomuto dňu bolo zákonom ustanovené, že dlhopisy sú splatné, potom nemohli byť zároveň aj nesplatné. V tomto zmysle pojem „splatnosť“, je vykladaný už dlhodobo, ide o pojem ustálený a teóriou a aj praxou takto chápaný.»

Ústavný súd v uvedenom náleze napokon zhrnul a vyslovil záver, že podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. dlhopis fondu bol splatný 31. decembra 2000. Preto, ak fond splatil menovitú hodnotu a výnosy dlhopisov až po uplynutí tejto lehoty, počnúc 01. januárom 2001, sa dostal do omeškania s plnením peňažného dluhu a veriteľom vzniklo právo na úrok z omeškania. Uložením povinnosti fondu splatiť dlhopis najneskôr do konca roku 2001 (§ 24 ods. 11 cit. zákona) zákonodarca iba vymedzil dobu trvania tejto formy privatizácie.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že dlhopis fondu ako záväzok žalovaného je splatný resp. zročný 31. decembra 2000. Žalovanému ako dlžníkovi vznikla povinnosť 31. decembra 2000, splatiť svoj peňažný záväzok voči veriteľovi. Majiteľovi dlhopisu vzniklo právo požadovať plnenie záväzku. V prípade porušenia tejto povinnosti dlžníkom, vznikne potom veriteľovi právo na majetkové sankcie (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Žalovaný nespochybnil v prejednávanej veci uplatnenú výšku ani spôsob výpočtu úroku z omeškania.

Žalovaný ďalej namietal, že nebol v omeškaní s plnením peňažného dlhu z dôvodu na strane veriteľov, ktorí mu neposkytli potrebnú súčinnosť, aby svoj záväzok mohol splniť včas.

Podľa vety prvej § 520 Občianskeho zákonníka k omeškaniu dlžníka nedôjde, ak veriteľ včas a riadne ponúknuté plnenie od neho neprijme alebo mu neposkytne súčinnosť potrebnú na splnenie dlhu.

V uvedenom ustanovení sú upravené prípady, kedy nedochádza k omeškaniu dlžníka. Veriteľovi potom nevzniká právo požadovať od dlžníka úroky, prípadne poplatok z omeškania. K tomu, aby nedošlo k omeškaniu dlžníka, plnenie musí byť ponúknuté riadne a včas, t. j. ak bola urobená v čase splatnosti, prípadne aj skôr, ak je dlžník oprávnený plniť aj predčasne.

Odvolačný súd za nedôvodnú považoval aj námietku žalovaného, že osoby oprávnené na splatenie dlhopisov fondu ako veritelia sa dňa 31. 12. 2000, nedostavili do sídla žalovaného ako dlžníka a neposkytli tak žalovanému súčinnosť potrebnú na splatenie dlhopisov fondu v zákonom mieste plnenia v zmysle § 567 ods. 1 OZ. Podľa tohto ustanovenia, dlh sa plní na mieste určenom dohodou účastníkov, a ak miesto plnenia nie je takto určené, je ním bydlisko alebo sídlo dlžníka. V konaní bolo preukázané, že žalovaný ešte pred splatnosťou dlhopisov, t. j. pred 31. 12. 2000 zverejnil spôsob, akým budú dlhopisy fondu vyplácané. Tým, že veritelia tento spôsob akceptovali, možno žalovaným určené miesto plnenia považovať za dohodnuté, a preto sa miestom plnenia nestalo sídlo žalovaného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe vyššie uvedeného sa stotožnil aj s názorom súdu prvého stupňa, že žalovaný na preukázanie svojho tvrdenia, že veritelia neposkytli, mu potrebnú súčinnosť nepredložil súdu žiadne relevantné dôkazy. Nepreukázal, že v dobe splatnosti svojho záväzku bol pripravený plniť t. j. že mal dostatok peňažných prostriedkov, aby svoj záväzok k 31. decembru 2000 splnil. Tiež nepreukázal, že každému z veriteľov, ktorí postúpili svoje práva z dlhopisu žalobcovi, peňažné plnenie riadne a včas ponúkol. Preto ani odvolací súd na uvedenú námietku žalovaného v zmysle § 520 Občianskeho zákonníka, nemohol prihliadnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe vyššie uvedeného rozsudok krajského súdu podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. Žalobca bol v odvolacom konaní úspešný, má preto právo na náhradu trov odvolacieho konania podľa vyhl. č. 655/2004 Z. z. v sume 196 Eur. Podľa obsahu spisu žalobcovi vznikli trovy v odvolacom konaní za vyjadrenie k odvolaniu jeho právny zástupcom a účasť na vyhlásení rozsudku dňa 24. 08. 2004.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 24. augusta 2009

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková